

Manuel Vicent, marginal

Àcid, sarcàstic, agut, Manuel Vicent representa una manera original i efectiva de fer literatura i de fer periodisme. Una manera que li ha valgut gran quantitat de lectors. Parla, per a EL TEMPS, sobre tot i sense embuts.

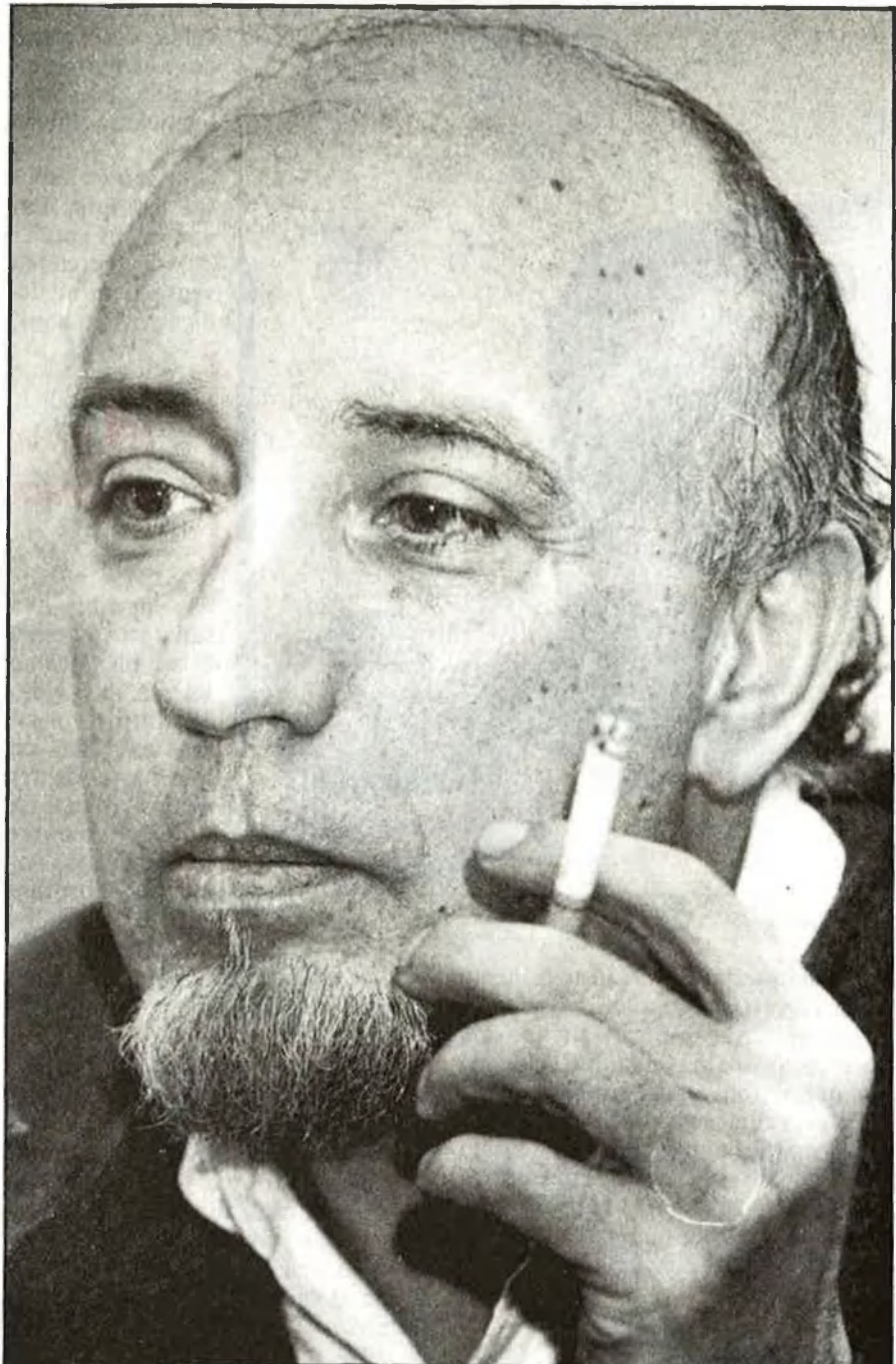
Juan Vicent HERNÁNDEZ

Encara hi ha un foli amb la capçalera d'*El País* en la roja màquina d'escriure portàtil, quan Paco i jo arribem, passades les set de la vesprada, al xalet on viu de fa tretze anys Manuel Vicent Recatalà. Els carrers de la urbanització El Plantío són molt semblants, llargs, silenciosos i blancs. Darrere cada porta, s'allotgen còmodament els qui prefeixen viure a vuit minuts de la Gran Via. El nostre entrevistat en forma part. Mentre Laínez prepara els utensilis fotogràfics, Manuel tecleja les últimes línies d'un article.

«Jo escric sempre a última hora, i quan ja no tinc més remei que escriure. Una de les coses que agrasc al periodisme és que hi ha terminis i el paper ha d'eixir, encara que siga a última hora.» A partir d'ara, el trobem en el setmanal d'*El País*, amb reportatges mensuals sobre països del Mercat Comú, «recobrant un poc la crònica de viatges»; a més, escriu una columna cada cinc dies en l'última pàgina d'aquest diari. La seua situació professional sempre ha estat com a col·laborador, «la plantilla no m'interessa en absolut». No li han faltat ofertes d'altres diaris, però ell es manté fidel a *El País*.

Pràcticament, tota la seua obra periodística ha estat publicada en llibres de l'editorial del diari. Els llibres són una altra faceta, que no es pot deslligar del seu treball. Cal recordar que començà publicant a *Alfaguara Pascua y Naranjas*, i guanyà la segona convocatòria del premi que convocava l'editorial, després d'haver publicat una novel·la crònica de la mort-enterrament d'un amic seu. Segueix publicant novel·les, barrejades amb el periodisme, una faena que té com a punt de partida el diari *Madrid*.

«En la tercera pàgina feia uns ar-

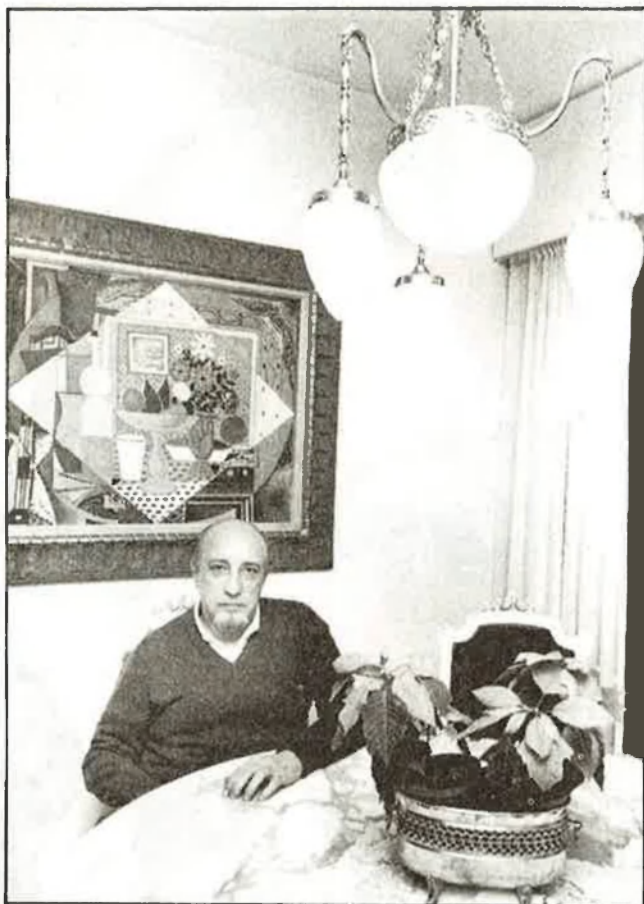

S'autodefineix com a abúlic i peresós

/ F. Leínez

ticles literaris volterians, a més d'escriure comentaris d'art, fins que el dinamitaren, i vaig començar a escriure en *Hermano Lobo*, del primer a l'últim número, segueix en *Triunfo*, fins on sóc ara, i també, les col·laboracions en *EL TEMPS*.» Tota la teua trajectòria periodística, la fas a Madrid, malgrat haver estat molts anys a València, estudiant-hi Dret. ¿No t'animares aleshores a escriure?

«No, vaig venir fugint de València. Teòricament, per complir amb casa, vaig buscar una oposició difícilíssima i sense una responsabilitat immediata a l'hora de traure-la. Però, realment, jo vaig venir a Madrid perquè no volia estar a València, i vaig venir ací a veure què passava. Durant dos o tres anys, vaig estar sense fer res, mirant coses, fins que em vaig decidir a escriure la primera novel·la.»

Va fugir de València

/F. Lainez

«Quan estava a València, tenia una vaga idea que podria arribar a escriure. Als quinze anys, vaig començar una novel·la que es quedà en quatre folis, igual que la que vaig iniciar a València. Allí vaig fer alguns articles que enviava als diaris, i que no em publicaren; únicament, als disset anys, estudiant el pre-universitari, vaig publicar un article a *Signo*, revista d'Acció Catòlica.»

Fugir de València

¿Vas venir a Madrid buscant faena?

«No he estudiat Dret a València, ¿quins records guardes de la ciutat del Túria?»

«Allí vaig començar el pre-universitari, a l'acadèmia Castellanos, i faig la carrera vivint en el col·legi major Pío XII. Records, en tinc molts. Ara em ve a la memòria que anava cada dia a classe travessant el barri «xino»; aquella estampa, a les nou del matí, quan les putes eixien al carrer portant-se els polls... les recorde amb una espècie de bata de pelfa, totes parlant, al carrer.»

¿Vas fer-hi amistat?

«No he entrat mai en aquest am-

bient concret, encara que, quan estudiava en la facultat, anàvem molt pel barri del Carme, que era una meravella; anàvem a jugar al parxís a casa d'unes putes, de matí, en comptes d'anar a classe.»

¿Amb quins ambientes et relacionaves a València?

«A València es va repartir la meua trajectòria al llarg de la meua infància i la meua joventut al poble: mai no vaig militar en cap organització ni en cap moviment polític, però sí que hi havia un grup de gent, diguem-ne contestària —entre cometes—, que formàvem una joventut universitària masculina d'Acció Catòlica, la Jumac. Feien uns cursets i llegien Aranguren, Mauriac, Romano Guardini... allò era una mena de germinació del moviment posterior de la democràcia cristiana. A part això, també anava per Casa Pedro, on es va establir un premi de novel·la curta, i hi acudíem els universitaris més rebels, més inte-

«Les vertaderes nacions seran les multinacionals»

va suposar una satisfacció, tenia el complex que no feia res en la vida; als vint-i-set anys, era una edat en què havia de fer alguna cosa.» A Madrid, mentre trobes faena, comences Filosofia i Lletres i Periodisme, després d'ha-

ressats per la cultura. En una ocasió, Josep Iborra, que estava amb mi en el col·legi major, em va dur a una tertúlia on vaig conèixer Vicent Ventura i una altra gent, amb la qual mantinc una forta amistat. També freqüentava l'Ateneu, i anava a la llibreria Rigalt a comprar llibres prohibits de Camus o Bernanos.»

«Si visqués a València, seria nacionalista»

¿Vas participar en cap moviment valencianista? «No n'hi havia aleshores; començaren quan jo me'n vaig venir a Madrid, sobre el 61 o el 62. Vaig assistir al moviment des de fora; els meus amics a València sí que hi van entrar, jo ni hi estic ni no hi estic.» Una postura, la teua, un tant estranya... «Si visqués a València, seria nacionalista.» ¿Fins a quin punt?

«Participaria de les posicions de recuperar la identitat, la llengua, la nostra cultura; de recuperar, a partir de les nostres possibilitats, una identitat dins dels Països Catalans, dins del que és la manera de ser, de veure

les coses, de pensar, del que és el País Valencià, Catalunya i les Illes. Crec que, encara que no hi militàs, donaria més suport des d'allí.» La teua actitud, des de Madrid, és un poc còmoda. «Es còmoda totalment, però sóc molt escèptic.»

¿Quin futur veus a aquest projecte? «Tant respecte al nacionalisme valencià com al del País Basc o a un altre, veig que, a llarg termini, no hi ha forma d'escapar-se d'ací. Açò que diem Espanya fa uns segles no existia i dins d'uns segles no existirà. Jo crec que dins d'un temps —i no vull fer de profeta, que és una cosa estúpida— les vertaderes nacions seran les multinacionals. La Westinghouse o la Coca-Cola tenen un pressupost més alt que tot l'estat, mouen més diners que Boyer. El que passa és que la superestructura política que ve —ja que Madrid obeeix directament Washington— és que València obeesca directament Was-

Dels més roïns del poble

Aquest home abúlic i peresós, com a ell li agrada definir-se, naix fa 48 anys a la Vilavella, en la comarca de la Plana Baixa, «a set quilòmetres del mar i al peu de la serra d'Espadà». Segons li contaren, es trobava en la platja amb els seus pares quan començà la guerra civil; tenia aleshores dos o tres mesos. És el del mig de quatre germans, i els seus pares són ja morts. Recorda una infantesa feliç, «jo era un xiquet lliure, que anava a l'escola del poble i participava en els jocs infantils de la postguerra.

El meu joc preferit era anar a buscar bombes a la muntanya; la

muntanyes del meu poble, i consideràvem molt normal veure en les trinxeres soldats morts, podrits. Però, malgrat tot això, jo vaig ser un xiquet que no va patir les conseqüències de la guerra. Érem una família d'agricultors, que va sofrir tota la postguerra, però, com que teníem el remei a la mà pel que fa als aliments, no recorde haver passat penúries en aquests aspectes. Érem una família d'allò que es considerava de dret; el

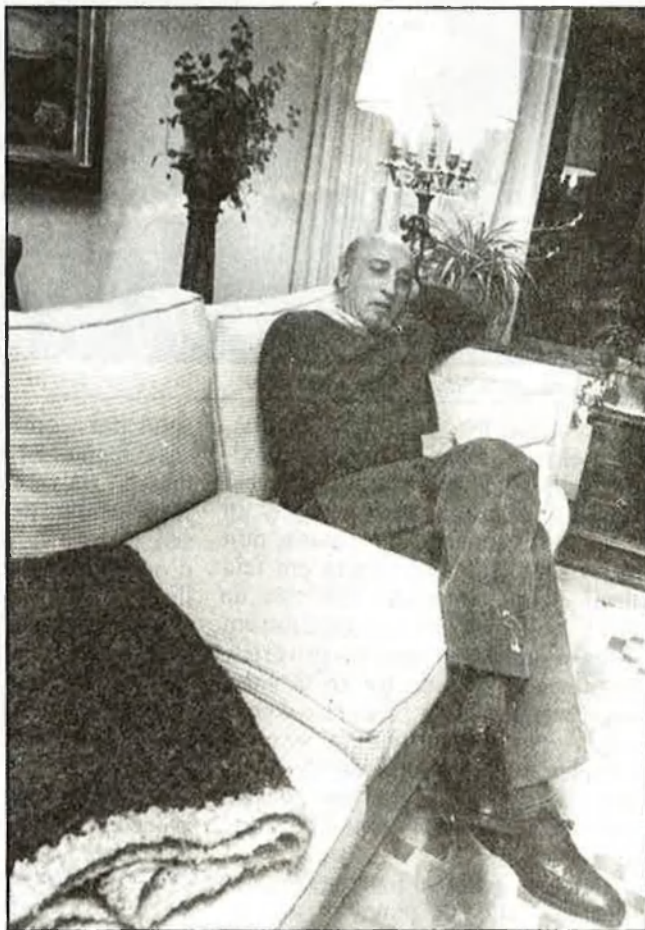
«Mai no he tingut problemes per a arribar a les dones»

ington, sense passar per Madrid. Europa va a una unió, a llarg termini, i s'estructurarà a partir d'unes entitats naturals, que poden ser el País Basc, els Països Catalans, Castella, Andalusia, Bretanya, Baviera, etcètera.

Quan aquesta Europa s'estableisca, per la base d'entitats naturals, no arribarà més enllà que els bascos tocaran el xistu i els valencians menjarem paella. La llibertat no és més que això, res més. Ens llavarem les mans amb sabó Lux, vestirem uns vaquers i llavarem les camises en una Westinghouse». ¿Serà millor que ara? «No, el que passa és que la història es cega i irremeiable. La veritat és que no tinc massa clares les idees sobre aquest aspecte, però sí que entenc que un moviment d'entitat nacional no és pot separar d'un moviment d'alliberació personal, i aquesta comença per un moviment dels obrers, dels qui estan combatent, dels qui no tenen els mitjans suficients... i tot està implicat, no sols l'aspecte cultural del problema, com és el meu cas.»

bomba tenia una anella de coure, que veníem al ferrer, com també tot el coure que trobàvem en els balnearis del poble. Eren uns edificis colonials. Part de la meua infantesa, la vaig passar dins d'aquells casalots mig assolats per la guerra; ho arrancàvem tot: fils, canonades... tot, per vendre-ho, com les anelles de les bombes. Jo tinc molts amics ferits per bomba; per arrancar-ne l'anella calia picar-les —eren unes bombes italianes meravelloses, semblaven botelles de colònia—. En una ocasió érem tres amics picant, jo era el menut i m'enviaren a buscar una pedra més grossa; mentre la buscava, va explotar la bomba i va ferir els altres dos amics.

Tots els records de la meua infantesa tenen relació amb els últims dies de la guerra; el front va acabar en les

El temps lliure, per a badar i mirar carrers

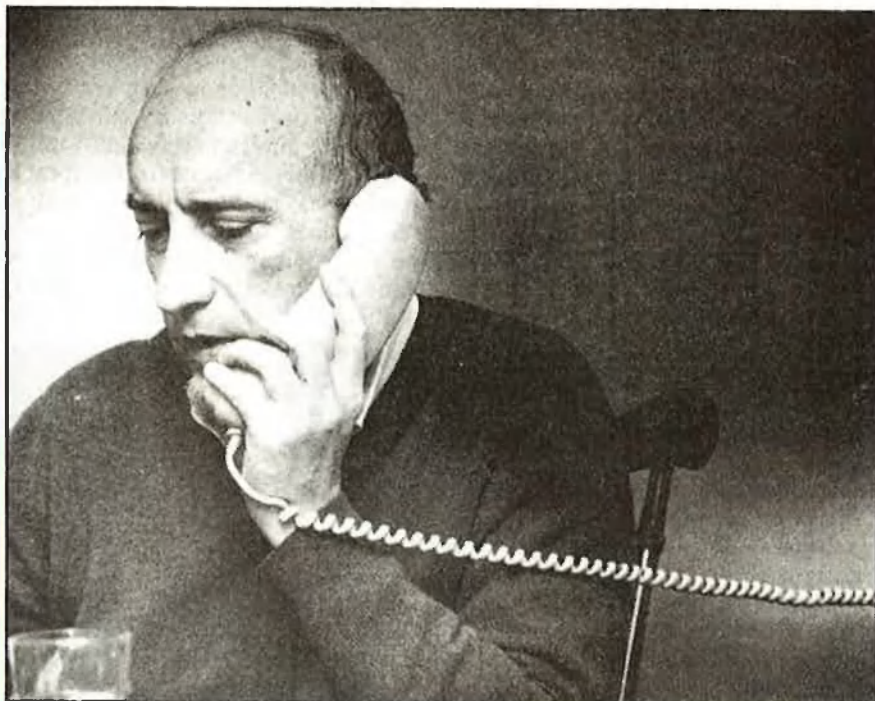
/F. Lainez

meu pare era molt religiós, de la Dreta Regional, de Lluís Llúcia».

¿Quin tipus de xiquet vas ser? «Dels més roïns del poble. Quan passava algun desastre, venien a ma casa directament. Jo era sempre, més que cap de colla, el segon, el qui donava les ordres per baix, el qui insinuava les coses.»

Més eclesiàstic que polític

Manuel Vicent no es va lliurar de ser escolanet i anar una temporada al Seminari. «De seguida em vaig adonar que allò no era per a mi.» Va te-

«La saviesa és que no t'importe res de tu mateix»

/F. Lainez

nir la influència d'un jove capellà, amb el qual feien excursions els xiquets del poble, els aspirants d'Acció Catòlica. «En una ocasió, vaig fer un discurs als concentrats, tindria nou anys. En l'escola el mestre em feia llegir poesies tòpiques del mes de maig. No sé per què, però sempre em trobava davant en totes les històries. En l'escola, com en tot en la vida, era el segon.» Com, ¿com en tot en la vida? «No sé, jo sempre tinc un complex que es podria dir de Polydor, no he estat mai el primer, qui ho era en l'escola tenia un any més que jo.»

La seua generació passava quasi tota per allò de «meitat monjo, meitat soldat», Manuel Vicent es va limitar al primer apartat, i no va entrar en el Frente de Juventudes. «No m'explique com ho vaig aconseguir, perquè l'ambient era totalment aclaparador. Als xiquets, els agradava vestir-se de caqui, posarse una boina roja i desfilar amb fusells de fusta. Però, a mi, mai no m'agradava fer-ho, tampoc no ho rebutjava, però no ho feia. En canvi, vaig triar més l'aspecte eclesiàstic que el polític.»

En els llibres sempre ha trobat l'explicació de moltes coses. Recorda que als quinze anys va demanar-ne uns quants de la col·lecció Austral, «Azorin, Unamuno, Goethe i alguns més. Com no tenia diners, ho vaig

solicitar contra reemborsament a casa meua. El meu pare agafà els llibres i els va ensenyar al rector i al farmacèutic; després de fer un consell tots tres, van fer-ne una tria, d'on isqueren els que jo podia llegir.»

¿Què et queda de contestatari d'aquella època? «No em queda res, sóc un tio totalment escèptic... no vaig de contestatari. Mai no he tingut una postura militant, sempre he anat un poc de marginal en tots els aspectes de la meua vida, però mai no he estat en cap organització; si en la punta d'una protesta, d'una avantguarda, com era *Hermano Lobo*, o la tercera plana de *Madrid*. No he estat mai en la presó, però sempre m'he situat en un ambient marginal.»

Sense amo

¿Fugir d'organitzacions és, també, fugir d'amos? «Mai no n'he tingut. Quan vaig acabar la carrera de Dret, no vaig fer oposicions ni vaig acceptar faenes en bancs, ni tan sols a Mèxic, on m'oferiren treballar en una empresa d'assegurances.» ¿No eren suficient temptadores les ofertes? «No, no era per això; les ofertes eren bones, pero jo no he volgut mai tenir amo; ha estat per a mi una idea claríssima, des que vaig tenir deu

anys. Tal volta per això rebutge instintivament tota cosa organitzada, encara que siga positiva.»

¿La desorganització també es fa palesa en la teua vida quotidiana? «Sóc un desastre total. Potser em situe en el carril d'una vida, diguem-ne, burgesa, o el que siga, encara que jo per dins em sent totalment marginal.»

Passa els mesos d'estiu a Dènia, on té una casa amb un iot al Nàutic. «La mar és per a mi fonamental. Així com el Movimiento va sorprendre Franco, segons ell, a Canàries, a mi em va pillar en la platja de Moncofa, i això se m'ha quedat marcat, pel que sembla.» A Madrid ha viscut al barri d'Argüelles i al carrer de Juan Ramón Jiménez. Ara té un xalet i molts llibres, distribuïts pertot arreu de la casa, quadres i un gosset. El temps lliure, el dedica a «badar i mirar carrers». La seua dona, Pilar, té una galeria d'art, on ell va de tant en tant.

Coneix bé aquest món, i, a més, li agrada la tertúlia amb els amics. Va al seu poble quan pot, i s'autoconsidera un còmode total, «sóc un mantà».

Abúlic, peresós, escèptic, cínic i còmode, cinc adjectius que defineixen un home pessimista, que creu que no li importa res, ni la calvicie. «Mai no ha estat un problema. Em vaig quedar calb molt jove, i hi estic acostumat de fa temps. Me n'oblido i no en tinc complex, encara que, de vegades, em veig en una foto o en la tele, i em pareix una cosa horrible. Estar calb no m'ha suposat cap complex personal, i no he notat cap contratemps per aquests motiu pel que fa a les dones.»

¿N'has tingudes moltes? «No he tingut mai dificultats en això, ni problemes. Als vuit anys, un té la primera novieta, fins a l'amor de l'adolescència, i les nòvies d'anar al cinema Gran Via o a ballar a Chacalai, a València. No he tingut mai complex de no arribar bé a les dones.

¿Prenies tu la iniciativa o et deixaves dur? «Jo era el que proporcionava les nòvies als altres. A mi, em sobraven les xiques —encara que sembla un poc estúpid dir-ho— i, com que aleshores anàvem en colla, quan en lligaves una, havies d'estirar de la "reata", i el meu problema era buscar en el col·legi gent que es fes càrrec de les altres; eren xiques de la burgesia valenciana.»